

Erdész vadász vagy vadász erdész?

Új utakon a középfokú erdészképzés

A szakképzés átalakításáról született döntés jelentősen érintette a Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozó szakképesítéseket, köztük a középfokú erdész- és vadászképzést. A 150/2012 (VII. 6) Kormányrendelettel kiadott új Országos Képzési Jegyzék szerint összevonásra került két régóta külön oktatott szakma, az erdésztechnikus és a vadgazdálkodási technikus szakképesítés, amit 2013. szeptember 1-jétől már erdészeti és vadgazdálkodási technikus néven lehet indítani.

A szakképesítés kerettanterve most készül, amiben a két korábbi szakma egyesítését kell megoldani. Ezzel kapcsolatosan nem is elsősorban a szakmai kérdés okoz gondot, hanem az összevonásból származó következmények. Korábban az országban négy hagyományokkal bíró erdésziskola és két vadásziskola működött. Mára ez a szám nyolc erdésztechnikus és kilenc vadásztechnikus képzőhelyre növekedett, valamint három iskolában mindkét szakmát oktatják. Az összevonás eredményeként szeptemberben 14-15 iskola kezdhet erdészeti és vadgazdálkodási technikus képzésbe. Áttekintve a korábbi képzések szerkezetét és tartalmát, megállapíthatjuk, hogy az összevonással a hagyományos erdésziskolák viszonylag könnyen megbirkóznak, mert tantervükben szerepelt a vadgazdálkodás oktatása és az erdész végzettség mellett vadgazdálkodási végzettséget is igazolt. Ennek a vadgazdálkodás felé irányuló kiegészítése személyi és tárgyi feltételek vonatkozásában megoldott. Ezt bizonyítja, hogy a vadászversenyeket leggyakrabban az erdésziskolák nyerik.

Más a helyzet a korábban csak vadászati képzést folytató iskolákkal. Számukra komoly kihívás a korábban nem érintett erdészszakma képzési feltételeinek megteremtése és a hagyományos tradíciókkal bíró erdésziskolák szintjére emelése, még akkor is, ha az összevonással sérül az erdészképzésre fordítható idő.

A probléma azonban nem csak ebben áll. Mindkét területen túlképzés alakult ki, amit a vadgazdálkodás területén a sok port kavaráó vadgazdálkodási technikus felnőtt képzés „tömegtermelése” még tovább rontott. A jelentős túlkínálat kedvezőtlenül befolyásolja az iskolákba jelentkezők számát, ami elsősorban a jó színvonalú iskolákat hozza nehezebb helyzetbe. A korábbi évtizedekből jól ismert négy-ötösörös túljelentkezés már a múlté. A lecsökkent gyereklétszám és a meglévő intézményhálózat azt eredményezte, hogy a beiskolázás sikere érdekében szinte minden jelentkezőt fel kellett venni. Ezt diktálta a fejkvóta-rendszer is. Az újonnan belépő iskolák további elszívó hatást jelentettek. Sajnos sem a tanulók, sem a szüleik nincsenek tisztában a színvonalbeli különbségekkel és inkább a közelebb eső, de megkérdőjelezhető képzést választják az esetleg távolabbi, kollégiumot igénylő, de színvonalasabb iskola helyett.

Meggyőződésem, hogy a gyakorlat is különbséget fog tenni az egyes iskolákban megszerzett végzettségek között. Már ma megfigyelhető, hogy az erdőgazdálkodás területén elhelyezkedni tudó tanulók túlnyomó többsége a hagyományos iskolákból kerül ki.

Történt még egy szakmailag elrontott lépés. Eddig ismeretlen indítatásból az erdészeti gépészmérnök képzést a korábbi gépész ágazatból áttették az erdészet és vadgazdálkodás ágazatába. Ez a hibás döntés kötelezővé tette a műszaki orientáltságú gépészsakma és a biológiai orientáltságú erdész-vadász szakma tananyagának 50%-ban történő megfeleltetését. Ez azt jelenti, hogy iskolarendszerben a 9-12. évfolyamon, vagy az érettségi után jelentkezők kétéves szakképzésében az első szakképző évfolyamon a két szakképesítés képzési anyagának meg kell egyeznie. Nem akarom minősíteni, de ez az eredménye, ha sablonokban gondolkodunk szakmai megfontolások helyett.

Kép: Drávavölgye Szakközépiskola

Még egy gondolat a sablonos gondolkodásról. Most van napirenden a szakképző intézmények megyei tankerületekhez rendelése. A túlzott központosítás gátja lesz a minőségi oktatásnak. Ha az intézményvezető nem kap megfelelő szakmai és gazdasági önállóságot, nem fog jól működni a szakképzés rendszere. A 23 éves vezetői gyakorlatom alatt az általam vezetett iskola volt önállóan gazdálkodó költségvetési intézmény, volt keretgazdálkodási jogkörrel felruházott közoktatási intézmény saját költségvetéssel és költségvetési biztos által felügyelt központi költségvetési intézmény keretgazdálkodási egysége. Ki merem jelenteni, hogy

minden pazarló költsékezés nélkül az önálló költségvetési gazdálkodás keretei között működött az iskola a legrugalmasabban. Akkor fejlődött, akkor tudtuk a problémákat időben kezelni. Minél jobban központosították a működésünket, annál nehezebben tudtunk létezni és egyre több problémát görgetünk magunk előtt. A látszólagos megtakarítás elsősorban ebből adódik, de ez kamatostól fog visszaköszönni.

Küszöbön áll az agrárképző intézmények Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába kerülése. Ennek részletei még nem ismertek, de mindenképpen üdvözölni kell ezt a törekvést, aminek korábban volt már említésre méltó hagyománya. Meggyőződésem, hogy minden szakképesítésnek, sőt a gyakorlatnak, az oktatásnak és a kutatásnak is, a saját szakképesítésért felelős minisztériumánál lenne a legjobb helye.

Visszatérve a VM fenntartáshoz, csak remélni lehet, hogy ez a történelmi lehetőség megteremtí a feltételét az agrárképzés országos lefedettségének, a megfelelő iskolahálózat, szakmaszerkezet és profiltisztítás kialakításának, az intézmények kellő személyi és tárgyi rendszerének.

Ha bízhatunk abban, hogy a politikai megfontolások helyett szakmai szempontok kerülnek előtérbe, kialakítható lenne egy olyan agrár-iskolarendszer, amely hatékonyan tudja szolgálni az agrárium érdekeit és a szakember-utánpótlást.

Dr. Rónai Ferenc

NYME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola, igazgató